

Ár 2012, föstudaginn 7. september er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 54/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 29. mars 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 29. mars 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. apríl 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 9. maí 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 11. maí 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 31. ágúst og 7. september 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 2. desember 2008 var skjalið „Lánsúmsókn/greiðslumat“ undirritað af A. Þar óskaði hún eftir að taka lán að fjárhæð kr. 1.000.000 hjá FF. Sóknaraðili skyldi takast á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu. Andvirði lánsins átti að leggjast inn á reikning A nr. X. Þá yrði andvirði lánsins varið til greiðslu á heimild nr. Y að fjárhæð kr. 270.000, heimild að fjárhæð kr. 590.000, kostnaði kr. 18.000 og fasteignagjalda kr. 45.000.

Þann 2. desember 2008 var skuldabréf nr. Z, að fjárhæð kr. 1.000.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. umræddu skuldabréfi. Sóknaraðili og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Sóknaraðili staðfesti að hafa kynnt sér efni skuldabréfsins og að hann gerði sér grein fyrir í hverju ábyrgð hans væri fölginn og taldi hana samrýmast greiðslugetu hans. Jafnframt að hann hefði kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 3. desember 2008 var skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga Z“ undirritað. Þar kom fram að sjálfskuldarábyrgðarmenn staðfestu með undirritun sinni að þeir hefðu fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir. Þá

óskuðu ábyrgðarmenn eftir að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin, og settu upphafsstafi sína við það val. Tekið var fram að greiðslumat færi ávallt fram ef lánsfjárhæð væri hærri en kr. 1.000.000.

Þann 9. febrúar 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila, þar sem m.a. var óskað eftir því að umrædd ábyrgðaryfirlýsing yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Þann 13. mars 2012 svaraði varnaraðili og taldi umrædda ábyrgð gilda. Nokkur tölvupóstsamskipti áttu sér stað milli umboðsmanns skuldara og varnaraðila þann dag. Þann 16. mars 2012 tilkynnti umboðsmaður skuldara sóknaraðila áðurgreinda afstöðu varnaraðila.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 29. mars 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst ógildingar ábyrgðar vegna láns nr. Z. Sóknaraðili telur ábyrgðarskuldbindinguna ógilda þar sem honum hafi ekki verið gefinn kostur á að afþakka greiðslumat aðalskuldara með skýrum hætti áður en hann hafi gengist í ábyrgð, sbr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Sóknaraðili vísar til þess að hann hafi gengist í ábyrgð þann 2. desember 2008 en hann hafi hafnað greiðslumati þann 3. desember 2008. Þá bendir sóknaraðili á að honum hafi ekki verið gerð grein fyrir því að hann ætti rétt á að fá greiðslumat aðalskuldara vegna lánsins.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili hafi skuldbundið sig að lögum til að tryggja efndir skv. skuldabréfinu. Sönnunarbyrði um að skuldbindingin sé fallin úr gildi eða ógild hvíli á sóknaraðila og hafi hann ekki sýnt fram á það. Bendir varnaraðili á að eftir að sóknaraðila hafi verið kynnt efni samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og hann hafi fengið upplýsingar um rétt sinn hafi hann tekið upplýsta ákvörðun þegar hann hafi óskað eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Varnaraðili bendir jafnframt á að þó að ábyrgðaraðili taki ekki afstöðu til þess hvort greiðslumat skuli framkvæmt eða ekki og það farist fyrir að framkvæma slíkt mat þá hafi slíkur annmarki ekki sjálfkrafa í för með sér að ógilda beri skuldbindingu ábyrgðarmannsins. Meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu, samning aðila og önnur atriði sem geti varpað ljósi á það hvort ógilda beri ábyrgð sjálfskuldarábyrgðaraðila og þá í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa, sem sé sú lagastoð sem byggja verði á í slíku máli. Samkomulagið hafi hvorki lagagildi né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri sjálfskuldarábyrgð hafi samkomulaginu ekki verið fylgt til hlítar. Samkomulagið sé samantekt verklagsreglna sem settar hafi verið til að draga úr vægi ábyrgðarskuldbindinga við lánveitingar. Því til stuðnings vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 116/2010.

Varnaraðili vísar til þess að í máli þessu hafi sóknaraðili kynnt sér efni samkomulagsins og upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir áður en hann hafi tekið ákvörðun um að óska ekki eftir greiðslumati, sbr. 3. og 4. gr. samkomulagsins.

Kaupdagur skuldabréfsins hafi verið 3. desember 2008, þann dag sem hann hafi gert það ljóst skriflega að hann vildi ekki að greiðslumat yrði framkvæmt. Sóknaraðili hafi engar athugasemdir gert um gildi sjálfskuldarábyrgðar sinnar fyrr en að starfsmaður umboðsmanns skuldara hafi bent honum á að hann teldi að dagsetningar á skjölunum væru þannig að til ábyrgðar hafi stofnast daginn áður en hann hafi gert skriflega grein fyrir vilja sínum um að hann hafi ekki viljað að greiðslumat yrði framkvæmt. Það liggi jafnframt fyrir að kaupdagur skuldabréfsins hafi verið þann 3. desember 2008, daginn sem hann hafi fyrst gert grein fyrir vilja sínum um að greiðslumat yrði ekki framkvæmt enda þá fyrst sem varnaraðili hafi talið að öll skilyrði lánveitingarinnar væru uppfyllt. Vísar varnaraðili til þess að starfsmenn hans hefðu ekki greitt út lánsfjárhæðina án þess að þessi skilyrði lægju fyrir.

Varnaraðili bendir á að það verði að teljast ólíklegt að það hafi verið ákvörðunarástæða fyrir sóknaraðila þegar hann hafi gengist í sjálfskuldarábyrgðina að hann fengi að gera grein fyrir afstöðu sinni um að greiðslumat yrði ekki framkvæmt fyrr en hann gerði. Ljóst sé að hann hafi gert grein fyrir afstöðu sinni í tvígang og að varnaraðili hafi farið eftir óskum hans og ekki framkvæmt greiðslumat í samræmi við 3. gr. samkomulagsins. Varnaraðili telur því að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að það sé ósanngjarnt af hálfu varnaraðila að bera fyrir sig ábyrgð hans skv. skuldabréfinu, hvað þá að önnur skilyrði 36. gr. laga nr. 7/1936 séu uppfyllt.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. Z, gefið út af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili rétt sinn í máli þessu frá því félagi. Verður varnaraðili talinn bundinn við efni þess, en þeim skilningi hafnað að um sé að ræða samantekt verklagsreglna.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í máli þessu liggur fyrir að dagsetning undirritunar umrædds skuldabréfs er 2. desember 2008 og því gekkst sóknaraðili í sjálfskuldarábyrgð fyrir A þann dag. Í 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga kemur fram að tryggt skuli að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina. Hefur varnaraðili ekki uppfyllt skyldur sínar samkvæmt 1. mgr. 3. gr. og 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga að þessu leyti, en svo virðist sem sóknaraðila hafi fyrst verið bent á að almennt væri gert

ráð fyrir greiðslumötum við ábyrgðarskuldbindingar þegar hann óskaði eftir að greiðslumat yrði ekki framkvæmt þann 3. desember 2008.

Við mat á því hvort víkja eigi ábyrgð sóknaraðila til hliðar í ljósi ofangreinds, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa ber að líta til þess að þann 3. desember 2008 óskaði sóknaraðili sannanlega eftir því að mat á greiðslugetu greiðanda yrði ekki framkvæmt, sbr. 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins. Hefur sóknaraðili enga tilraun gert til að útskýra hvernig dagsetning þeirrar yfirlýsingar hafi skipt máli fyrir ábyrgðarskuldbindingu hans eða haldið því fram að hann hefði ekki óskað eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin þann 2. desember 2008, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 37/2012.

Verður einnig að líta til þess að sóknaraðili skrifaði nafn sitt á skuldabréfið þar sem fram kom að hann hefði kynnt sér efni skuldabréfsins og gerði sér grein fyrir í hverju ábyrgð hans væri fólgin og taldi hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefði hann kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Í ljósi ofangreinds verður ekki séð að orsakatengsl séu á milli dagsetningar umræddra skjala og ábyrgðarinnar sem sóknaraðili gekkst í.

Af lánsúmsókninni verður ekki ráðið með afdráttarlausum hætti hvernig andvirði lánsins var ráðstafað, en sóknaraðili hefur ekki gert athugasemd við hvernig staðið var að þessum þætti lánveitingarinnar eða upplýsingagjöf um það.

Að öllu þessu virtu verður ekki talið að forsendur séu til að ógilda ábyrgð sóknaraðila með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936. Ber því að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 7. september 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason